חס מחוט ועד שרוך • שלא רצה ליהנות מן הגזל: שרוך • רצועה: חוט של תכלת • לגילים: רצועה של תפילין • לקשור: בשלמא רצועה של תפילין • איכא הגאה דכתיב וירלו ממך: אלו תפילין שברחש • אות הן לכל כי שם ה' נקרא עליך: מאי היא • מאי הגאה איכא: מה נשתנה תכלת • תורה אור שהזקיקתה תורה לגילים: שהתכלת דומה ליס • שהחלזון מן היס הוא עולה אחת לשבעים שנה *ומראית דמו דומה ליס ויס אינו רואין שדומה לרקיע ורקיע לספיר וספיר לכסא הכבוד דכתיב "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר" והוא "כעצם השמים" אלמא שמים דומין לספיר וספיר הוא כסא הכבוד דכתיב ממרא אבן ספיר דמות כסא ושהקב"ה מסתכל בכסא הכבוד שנ' וזכר במעלה זו שהיא כנגד כל המעלות: הגאכל • הגזל ואוכל קשה הוא לעשות תשובה: כאפרכסת • ערמוי"ת: לא מרכסס • לפי שאין אתם מרבין עצמכם אלא ממעטין לפיכך חשק בכם כי אתם המעט ממעטין עצמכם בעטה: נמרוד • מלך בדור הפלגה היה ולכך נקרא שמו *נמרוד שהמריד כל העולם במלכותו על הקב"ה: מושב אלהים ישבתי • שבנה לו שבעה רקיעים של נחשת ועלה ויושב עליהם: תולה ארץ • על זכות אותן שנחשבו לבלימה: שבולים עצמו • סוגר את פיו ודומה לו בבכורות (דף מ:) פיו בלוס וגרגיו מבולמות: ומתחת • מי שנדרס תחתיו: האמנם הכל הוא זרועות עולם: האמנם אלס • אומנות יפה היא האיוס אבל לדק דהייט דברי תורה אותו מדברון: מישרים • כמישור ארץ מלקה שעוהה לילדים: בעפר עיר הנדחת • קס"ל אפר שריפתה: והא איסורי הנאה מלכים מעות מלכים ניהנו • דכתיב לא ידבק וגו' וכעיר ב יח הנדחת כתיב: עפר עפרה • עפר ישמעיה יד קרקעה: ורבא אמר • אפילו בעפר מחוקק (ב) שעפרה) כמו מותר שכסוי הדם מצוה ולא הגאה שהמעות שנתנו לישראל לא ליהנות נתנו להם לא לשם הגאה נתנו להם אלא גזירת מלך היא עליהם: לא אם תקע ילא • דאלו הגאה היא ולכתחלה מיהא לא יתקע משום דמאיס: שיעורא

*אילעא אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה שנאמר "תולה ארץ על בלימה" רבי אבהו אמר מי שמשים עצמו כמי שאינו שנאמר "ומתחת זרועות עולם" אמר רבי יצחק מאי דכתיב "האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם" מה אומנותו של אדם בעולם הזה? ישים עצמו כאלם, יכול אף לדברי תורה? תלמוד לומר "צדק תדברון" יכול יגים דעתו? ת"ל "מישרים תשפטו בני אדם" אמר רבי זעירא ואיתימא רבה בר ירמיה מכסין בעפר עיר הנדחת ואמאי, איסורי הנאה הוא? אמר זעירי לא נצרכה אלא לעפר עפרה דכתיב "ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה ושרפת" מי שאינו מרוסר אלא קביצה ושרפה "יצא זה שמרוסר תלישה קביצה ושרפה ורבא אמר מצות לאו ליהנות ניתנו יתיב רבינא וקאמר לה להא שמעתא איתיביה רב רחומי לרבינא *שופר של עבודת כוכבים לא יתקע בו מאי לאו אם תקע לא יצא? לא אם תקע יצא *לולב של עבודת כוכבים לא יטול מאי לאו אם נטל לא יצא? לא, אם נטל יצא והתניא תקע לא יצא, נטל לא יצא אמר רב אשי הכי השתא התם שיעורא

יצא זה שמחוסר תלישה ס' • מכלן גרלה לפסול גם שנכתב על הקלף ואח"כ חתכו דהתם גמי דרים וכתב ונתן מי שמחוסר כתיבה ונתיבה יצא כו' דטפי גרלה חבור גם המחובר לקלף גדול מחבור עפר לעיר הנדחת דהשיב הכא מחוסר תלישה וסס בפ"ב דגיטין (דף כח:) כתוב באורך כל הלורך:

והתניא תקע לא יצא נטל לא יצא • ה"ל לאתויי מתני' דלולב הגזל (סוכה דף כח:) של אשרה ושל עיר הנדחת פסול אלא ניחא ליה להבית הך ברייתא דקתני בה שופר ולולב וא"ת דבפרק ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח.) אמר *רב שופר של עבודת כוכבים לא יתקע בו ואם תקע בו יצא וכן בפ' מצות חליצה (יבמות דף קג:) אמר רבא החולצה בסנדל של עבודת כוכבים חליצתה כשרה ולא אמרינן דמכתת שעוריה וי"ל דהכא בעבודת כוכבים של ישראל דאין לה ביטול אבל דעובד כוכבים דיש לה ביטול לא מכתת שעוריה וכי אתי גוונא משני פרק לולב הגזל (סוכה דף לא:) אהא דאמר רבא לולב של עבודת כוכבים אם נטל יצא ופריך ממתניתין דלולב של אשרה פסול ומשני באשרה דמשה וא"ת עבודת כוכבים דעובד כוכבים מכי אגבהה הויא דישראל כדאמר בפרק כל הבלמים (ע"ז דף מב.) נזרה דלמא מגביה לה והדר מבטל לה וי"ל כגון שהגביה השופר והסנדל על מנת שלא לקטרו דהא תקן במנעל שאין שלו חליצתה כשרה ולולב אייר בי"ע שני וכסוכה הוה מלי לשנויי דמתניתין בי"ע דאשון ולא הוה צריך לאוקמה באשרה דמשה אלא משום דקתני אשרה דומיא דעיר הנדחת דאפי' בי"ע הנני ור"ת מפרש דכולהו בעבודת כוכבים דעובד כוכבים וכאן קודם ביטול והתם לאחר ביטול ולאחר ביטול נמי לכתחלה לא יטול ולא יתקע ולא יחלון דמאיס לענין מצה לפי שהיה עליה סס עבודת כוכבים אפי' אח"ל דשרי לכסות בעפר עבודת כוכבים לכתחלה כמו בשל עיר הנדחת לא דמי כיסוי לחליצה לענין כסוי לא חייסינן ממאי דמאיס והא דמשני בסוכה באשרה דמשה ולא משני בדעובד כוכבים וקודם ביטול משום דמכי נקלן הלולב מן הדקל נתבטל ובפרק מצות חליצה (יבמות קג:) דמפליג בין סנדל של עבודת כוכבים לסנדל של תקרובת עבודת כוכבים דאין לו ביטול ולא מפליג (ב) בנטל עבודת כוכבים גופיה בין לאחר ביטול לקודם ביטול ויש לומר מילתא לגב אורמיה קא משמע לן דתקרובת עבודת כוכבים אינה בטלה עולמית וההוא דראוהו ב"ד קשה אפי' דמפליג התם דבא בין שופר של עבודת כוכבים לשל עיר הנדחת דבשל עבודת כוכבים גופיה היה יכול לחלק לפירוש רבינו תם בין לאחר ביטול לקודם ביטול ומיהו על כרחך צריך לאוקמה לאחר ביטול כדברי ר"ת לספרים דגרסי רב יהודה דאי קודם ביטול הא רב יהודה אית ליה התם דבשופר של שלמים לא יצא משום דמצות ליהנות ניתנו אך גרלה דרבא גרסינן ולא רב יהודה דהא מפרש התם טעמא דבשופר של עיר הנדחת לא יצא משום דכתוב מכתת שעוריה ולרב יהודה הוה ליה למימר משום דמצות ליהנות ניתנו

הדרן עלך כסוי הדם

מב א מיי' פ"ח מהלכות שופר הלכה ג ופיין בהשגות ובמ"מ ובכ"מ סמג עשין מב טוש"ע ח"מ סי' תקפו סעיף ג:

מג ב מיי' פ"ח מהלכות לולב הלכה ח ופיין בהשגות ובמ"מ ובכ"מ סמג עשין מד טוש"ע ח"מ סימן תרמט סעי' ג:

[נגמרא שלפנינו איתא מה יהודה וגילה ר"ש שם שכתבו סוס, איתא בתכלת בגיגית]

[נתגיגה ג: פרש"י שבל הגמיים]

נוסחא
בגלי ראנו הין
ד נוחתנים: אברהם,
מיה, אהין, דוד
הנגלל לגלל
אומות העולם שהין
לאוותנים

[ע"ל אמרו]

מגנה
ואיתיתא ר' יוחנן
שיטה מקובצת
ב) ורבא אמר אפי' בעפר שריפתה נמי מחבר:

אין העולם מתקיים

[בילקוט איתא רבי אליעזר]

נוסחא
כיסוי
בעפר
הנדחת
מצות
לאו
ניתנו
לולב
ומוכר על
ד"ה,
אבר
ד"ר
הנדחת
מגנה

שופר
לולב

הגהות הב"ח
(ב) תוס' ד"ה וספגיל וכו' ולא מפליג בסנדל עבודת כוכבים גופיה: * מצות לאו ליהנות ניתנו: לולב ומוכר על ד"ה, אבר ד"ר הנדחת

גליון הש"ס
גמ' מתוס' • פיין הש"ס בתוספ' פ' חולין ס' כג ובר"ש שם:

מגנה
שופר
לולב

[מנחות מד.]

ברכות ו. [מי' מנחות לה: סוטה יח. [פגיגה מז:]

סוטה שם מנחות מג:

[פיחזין נג:]

רבינו גרשום

כאפרכסת זו היא קופה מנוקבת שעל גבי הרחיים שמקבלת כל הדברים שמביאין לטחון. וכתיב תולה ארץ על בלימה כלומר דבר שהוא כאין. שבולה עצמו כלומר ששותק. ת"ל מישרים תשפטו בני אדם כלומר לענין תורה שהוא מישרים תשפטו צדיקה שלא תגיטו דעתכם עליה. אלא לעפר עפרה כו' קרקע שנשרפה עיר הנדחת עליה יצא זה שמרוסר תלישה כלומר שאינו חשוב עיר הנדחת: רבא אמר מצות לא ליהנות ניתנו כלומר לא תימא דמעפר עפרה מכסין אלא מעפרה ממש מכסין דמצוה אין חשוב הגאה יתיב רבינא וקאמר לה לא שמעת. כלומר הא שמעת דרבא. לולב ושופר שיעורא בענין כלומר לולב בענין ד' מינים ושופר כדי שיאחזנו ויראה משה לבאן ומשה לבאן

דברים יג

דברים יג

ר"ש כח.

סוכה דף לא: פ"ש סיגב